

Stroom B Verschillend geboren, verschillend georiënteerd?

Sessie B4 Nevenstromers en uitstromers

Onderwijsindicatoren over de ongekwalificeerde uitstroom

Georges Van Landeghem en Jan Van Damme

Jongeren die weinig weten te halen uit het leerplichtonderwijs zijn geen grote uitzonderingen. Zij vormen een minderheid die voldoende omvangrijk is om een plaats te krijgen op de agenda van zowel Vlaamse als Europese beleidsmakers. De Beleidsnota 2009–2014 van de Vlaamse minister van Onderwijs en Vorming en het toekomstplan voor 2020 van ‘Vlaanderen in Actie’ identificeren het probleem van de ‘*ongekwalificeerde uitstroom*’ dan ook als een essentieel aandachtspunt voor een beleid dat streeft naar ‘gelijke kansen’.

Het Steunpunt SSL heeft gezorgd voor een *indicatorensysteem* dat de evolutie van het aantal ‘vroege schoolverlaters’ nauwkeurig opvolgt. De indicatoren worden berekend door het combineren en bewerken van bestaande administratieve gegevens. Ze geven meteen ook een zicht op de evolutie en het relatief belang van de verschillende soorten kwalificaties. Ze zijn bovendien voldoende verfijnd om gevoelig te kunnen reageren op effecten van een beleid om voortijdig schoolverlaten tegen te gaan. De presentatie toont enkele resultaten van dit werk. De evolutie van de ongekwalificeerde uitstroom, enkele opvallende aspecten van de evolutie van de gekwalificeerde uitstroom, de verschillen tussen jongens en meisjes, een vergelijking met de Europese indicator van ‘early school leavers’ voor Vlaanderen, de bijdrage van het buitengewoon secundair onderwijs en de rol van het tweedekansonderwijs komen aan bod.

In een ruimer perspectief toont dit indicatorenwerk van het Steunpunt SSL de waarde voor het beleid van doelgerichte en correcte kwantitatieve informatie over de basiselementen van het onderwijssysteem. Indicatoren zijn nuttig indien hun betekenis niet over- of onderschat wordt en op voorwaarde dat ze *nauwkeurig gemeten* worden. Aan dat laatste aspect besteedt men te weinig aandacht. De Europese ‘early school leavers’ indicator uit de Labour Force Survey is daar een voorbeeld van.

Ten tweede toont de constructie van dit indicatorensysteem aan dat *administratieve gegevens*—die op de eerste plaats verzameld worden voor het dagelijks beheer van

het onderwijssysteem—relevante informatie bevatten over de structuur en de evolutie van het onderwijs. Een belangrijke kanttekening daarbij is dat die informatie op dit moment nog *grotendeels onbenut* blijft. Het is bijvoorbeeld in principe mogelijk de stroomdata uit de administratieve databases te gebruiken om de recente evolutie van de ongekwalificeerde uitstroom te bepalen voor *groepen van scholen*: per regio, ingedeeld volgens de GOK-status, per schooltype, ... en ook voor individuele scholen. Gelijkaardige gegevens zouden kunnen dienen als basis voor een kwantitatieve beschrijving van de interacties tussen secundaire scholen binnen regio's. De *regionale 'markt' van secundaire scholen* is een essentieel structuurelement van het Vlaams onderwijs dat tot nu toe onvoldoende in kaart is gebracht. Indicatoren die dit structuurelement beschrijven, kunnen een nuttige rol spelen als het beleid de effecten van een hervorming van het secundair onderwijs wil opvolgen. Ze bieden ook de nodige achtergrond voor een interpretatie van de ongekwalificeerde uitstroom uit individuele scholen. De vereiste ruwe gegevens worden al jaren geaccumuleerd in de administratieve databases van het Departement Onderwijs.

Het is belangrijk om *vanaf elk beslissingspunt in een schoolloopbaan* (ver) vooruit te kunnen denken over kansen op kwalificatie. Leraren en leerlingbegeleiders weten hier te weinig over, vooral omdat de nodige informatie ontbreekt. Het is nochtans cruciaal om bij belangrijke beslissingen zoals een doorverwijzing naar het buitengewoon lager onderwijs, een overstap van het vijfde leerjaar naar 1B, de keuze van een nieuwe richting en/of school na een B-attest, de leerlingen en hun ouders een realistisch zicht te kunnen geven op het verder loopbaanverloop tot aan een kwalificatie. Degelijke informatie over de schoolloopbanen in Vlaanderen is essentieel voor de verbetering van de leerlingbegeleiding en de vermindering van het percentage vroege schoolverlaters.

Van Landeghem, & Van Damme, J. (2010). *Vroege schoolverlaters in Vlaanderen. Evolutie van de ongekwalificeerde uitstroom tot 2007*. Leuven: Steunpunt SSL, rapport nr. OD1/2009.25.

Contact: Georges.VanLandeghem@ped.kuleuven.be.